

Verksamhetsberättelse och bokslut för Socialnämnden

*Antagen av Socialnämnden
Delår 2023*

Innehållsförteckning

1 Nämndens uppdrag	3
2 Omvärldsbevakning	3
3 Delårsuppföljning av mål, uppdrag och indikatorer	7
4 Ekonomi.....	134
5 Investeringar	19
6 Volymer och nyckeltal.....	16
7 Ledningssystem för kvalitet	20

1 Nämndens uppdrag

Socialnämnden ansvarar för individ- och familjeomsorg, äldreomsorg, kommunal hälso- och sjukvård, insatser för personer med funktionsnedsättning, färdtjänst, riksfärdtjänst, flyktingmottagande samt arbetsmarknadsfrågor. Inom dessa områden omfattar nämndens ansvar all den verksamhet som en kommun enligt lag är skyldig att bedriva liksom de åtaganden som kommunfullmäktige beslutar om att kommunen ska genomföra.

Socialnämndens verksamheter förvaltas av Vård- och omsorgskontoret, antingen i egen regi eller i extern regi genom olika avtalsformer. Utöver gällande lagstiftning och regionala samt lokala styrdokument drivs och utvecklas socialnämndens verksamheter med Agenda 2030 som grund.

2 Omvärldsbevakning

Året som gått

Övergripande kvalitets och utvecklingsfrågor

Det pågår ett ständigt förändrings- och utvecklingsarbete inom Vård- och omsorgskontoret utifrån ändringar i lagar och riktlinjer eller utifrån förändrade behov och verksamhetsresultat.

Under första delen av året har nybildande av lednings- och arbetsgrupper varit en viktig del av kvalitetsarbetet eftersom flera chefer och strateger varit relativt nya på sina tjänster. Ett annan röd tråd genom verksamheternas kvalitetsarbete år 2023 är olika satsningar på god arbetsmiljö.

Eftersom många utvecklingsfrågor berör både patient- och rättssäkerhet samt systemtekniska upplägg har Vård- och omsorgskontorets under året också format en struktur där strateg- och systemfunktioner alltid samarbetar i tidigt skede i utvecklingsfrågor.

Varje verksamhet arbetar också i år med framtagande av kontinuitetsplaner, som en del av socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvårdens lagstadgade civila beredskap inför olika kriser.

Organisatoriska förändringar

Från årsskiftet var bildandet av nya enheten Arbetsmarknad och integration komplett och efter beslut i Kommunfullmäktige har reglementet nu förändrats mellan socialnämnd och utbildningsnämnd så att enheten endast lyder inunder socialnämnden, trots övertagande av utbildningsnämndens tidigare ansvar inom kommunala aktivitetsansvaret och studie- och yrkesvägledning inom SFI.

Under året har Gemensam bemanning från hemtjänsten flyttats till enheten för LSS Boende och assistans, för en mer renodlad hemtjänst-enhet.

Lokaler

Vård- och omsorgskontorets arbete med förtätning av kommunens särskilda boenden slutfördes under första kvartalet, vilket sammantaget har fungerat väl.

Myndighetsenheterna har under våren flyttat från Ängbyvägen till kommunhuset, vilket bedöms som positivt för intern och kommunövergripande samverkan, såväl som ur ett invånarperspektiv. Flytten inkluderar även en ny placering av kontorets närarkiv och i samband med detta har ett kvalitetsarbete inom arkivhanteringen i stort genomförts.

Under sommaren har Enheten för råd och stöd flyttat in på Ängbyvägen och inom den fastigheten har även Enheten för socialpsykiatri och stödboende bytt lokaler för bättre resursutnyttjande.

Barn

Volymutveckling

Inflödet till barn och unga har stabiliserats under de senaste två åren. En trendförändring i år är att de nya, tidigare okända, barnen oftast har mindre omfattande behov och inte är i direkt behov av en extern vårdvistelse/placering. Om trenden håller i sig är det positivt och innebär att stöd kan ges i tidigare skeden, i linje med socialnämndens målsättning. Mer tid har därför kunnat fokuseras på redan pågående placeringar med gott resultat. Flera långvariga placeringar har kunnat avslutas och ett par placeringar har under våren övergått i egen regi vilket medfört lägre kostnader.

Nationellt sker en fortsatt ökning av ungdomsbrottslighet kopplat till gängkriminalitet men under 2023 har denna utveckling inte föranlett behov av nya placeringar av ungdomar från Knivsta kommun. Dock sker fortsatt ett intensivt arbete i redan pågående placeringar med denna problematik och dessa insatser är omfattande och kostsamma men bedöms överlag generera goda resultat.

En ökning ses av barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) samt psykisk ohälsa i kombination med social problematik, ofta problematisk skolfrånvaro. Det går även att urskilja en ökning av föräldrar med NPF eller som lider av psykisk ohälsa vilket påverkar föräldraförmågan. Detta medför sammantaget ett allt större tryck på omfattande insatser i hemmiljön såsom fler insatser av familjeteamet inom Enheten för råd och stöd, både i syfte att förebygga behov av placering såväl som för att möjliggöra hemflytt efter placering.

Övriga händelser

På grund av sjukskrivningar inom Enheten för råd och stöd har kommuninvånare som sökt sig till den öppna ingången ibland fått vänta längre tid än vanligt på att få kontakt. Insatser med biståndsbeslut har då behövt prioriteras, likväl som familjerättsliga samarbetssamtal.

Sedan årsskiftet har det uppsökande arbetet som görs i samverkan med Utbildningskontoret och Kultur- och fritidskontoret formerats som "Uppsökandegruppen". Gruppen har medverkat i elevhälsomöten, föräldramöten och även att träffa hela klasser för föreläsningar och samarbetsövningar. Utöver detta jobbar gruppen ute på stan och fritidsgård och samverkar med polisen och med socialjouren i Uppsala.

Inom barn- och unga-enheterna fortlöper arbetet med att säkerställa en rättssäker handläggning utifrån de åtgärder som togs fram för ett år sedan, t ex genom regelbundna omfattande egenkontroller och att socialsekreterare som är nya i yrket går den så kallade "Yrkesresan" för att få en stabil grund att stå på i sitt yrkesutövande.

Vuxna

Volymutveckling IFO

Inflödet av nya ärenden har minskat inom såväl ekonomiskt bistånd som missbruk jämfört med föregående år. Inom våld i nära relationer har volymen istället ökat både avseende inflödet, genomförda skyddsplaceringar samt beviljade behandlingsinsatser hos enheten för råd och stöd som jämfört med förra året ökat från 28 till 40 personer. En ny målgrupp har identifierats där den våldsutsatta också har en beroendeproblematik. På totalen har Enheten för råd och stöd haft samtalskontakter med 105 vuxna under årets första 8 månader, att jämföra med 76 personer samma period förra året.

Volymutveckling funktionshinder

Även inom socialpsykiatri har inflödet ökat. Att Stegen vidareutvecklar sina fria nyttigheter kan vara en liten viktig pusselbit framåt för att minska volymökningen inom boendestöd. Att trenden med allt mer komplex och sammansatt problematik hos brukarna håller i sig märks också hos

stödboendet som under året periodvis behövt utöka sin personal och även satsa på kompetensutveckling.

Den förändrade lagstiftningen om grundläggande behov inom LSS har inte inneburit en så markant ökning av ansökningar om personlig assistans som förväntades innan årets början.

Tegelparken har ungefär motsvarande volymer som förra året och har vid höstens start 11 av sina 12 lägenheter bebodda.

Inom daglig verksamhet LSS har volymerna totalt ökat med två nya brukare och metodiken har utvidgats genom att medarbetare under våren utbildats inom IPS (Individanpassat stöd till arbete).

Övriga händelser

Vuxenenheten har haft en ansträngd personalsituation under årets två första kvartal, vilket haft en negativ påverkan på handläggningen. Situationen har stabiliserats senare på året men det finns behov av att fortsatt förstärka kompetensen inom handläggning och dokumentation, och utbildningar pågår. Vuxenenheten har också ett pågående utvecklingsarbete om att säkerställa att barnrättsperspektivet genomsyrar handläggningen i ännu högre grad.

Äldre samt Hälso- och sjukvård

Volymutveckling

Inom särskilt boende för äldre ökar antalet brukare ungefär enligt antagande. Inom hemtjänsten har dock biståndsbedömda timmar hittills varit färre än under samma period förra året, vilket inte följer befolkningsprognosen. En mer grundläggande analys av de trender som uppmärksammas kommer att tas fram vid helårets verksamhetsberättelse, men kortfattat beskrivs att hemtjänstbrukarna idag oftare har ett mindre behov än förr, medan däremot allt fler kontaktar kommunen i ett mycket sent skede när en plats på särskilt boende behövs med en gång.

Övriga händelser

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) lämnade i början av året sitt beslut avseende den tidigare tillsynen av hälso- och sjukvården på Estrids gård. Se vidare om detta i kvalitetsberättelsen, avsnitt sju i denna handling.

En annan typ av genomlysning av Estrids gårds verksamhet, med fokus på att optimera kvalitet per nedlagd krona, har genomförts på förvaltningens initiativ. Flera positiva kvalitetsfaktorer framkom men också flera utvecklingsområden såsom behov av tydligare ansvarsfördelning mellan olika funktioner samt en effektivare schemaplanering med fokus på samplanering. Resultatet kommer att tas tillvara i verksamhetens utvecklingsarbete framåt.

Tillitsreformens uppstart har inneburit flera förändringar inom hemtjänsten och hemsjukvården där en del fortsatt är under implementering. En enklare uppföljning av tillitsreformens första år kommer att inkluderas i socialnämndens verksamhetsberättelse för år 2023, för att vid delårsuppföljningen 2024 kompletteras med den utvärdering som fullmäktige gett nämnden i uppdrag att genomföra.

I samband med förändrad ersättningsmodell digitaliserades även hälso- och sjukvårdsbeställningarna gentemot hemtjänstutförarna, vilket är ett exempel på ett fortsatt pågående omställningsarbete.

Utifrån ett långvarigt budgetunderskott och en minskande produktivitet har hemtjänstens

egenregi genomlysts och därefter påbörjat förändringsarbete inom insatsplanering, rollfördelning, ärendets flöde och schemaläggning.

Sjuksköterskebemanningen är fortsatt instabil. Det har krävs fler inhyrda sjuksköterskor än beräknat och alla dessa har inte heller fungerat tillfredsställande utan istället inneburit en stor belastning på verksamheten. Nu provar enheten att söka en specialistundersköterska som ska kunna avlasta sjuksköterskorna framåt. Trots utmaningarna har hemsjukvården flera viktiga utvecklingsområden igång, bland annat genom teamsamverkan med hemtjänsten och registrering i kvalitetsregistren. För sjuksköterskebemanningen under jourtid tillträdde i mars en ny leverantör: Big Care.

Den 1 juli 2023 blev undersköterska en skyddad yrkestitel, vilket fortlöpt väl i Knivsta kommun. Från 1 oktober gäller ny lagstiftning om dygnsvård, vilket sedan i våras medfört stora schemaomläggningsarbeten inom kontorets dygnet-runt-verksamheter. För både hemtjänsten och Estrids gård behöver ytterligare schemaförändringar göras framöver för att säkra upp kvalitet, produktivitet och hållbarhet. Omläggningarna görs därför i två steg, där första steget i oktober relaterar till lagändringarna och andra steget blir i början av nästa år.

Arbetsmarknad och integration

Arbetslösheten är låg i Knivsta kommun och även långtidsarbetslösheten har nu sjunkit. Det är dock fortsatt svårt för språksvaga samt för de utan gymnasiebetyg att hitta arbete eller praktikplats. Verksamheten anar en ökning av psykisk ohälsa i kommunen genom att fler efterfrågar individanpassat stöd för att komma ut i sysselsättning. För att möta kommuninvånarnas behov har arbetsrehab inom socialpsykiatri därför utökats med en halv årsarbetare. Det märks även en ökning av antalet ungdomar som står utan vare sig arbete eller studier och flera ungdomar har också haft behov av anpassad skolgång, där verksamheten kunnat behöva ge stöd till ungdomen i väntan på skolplats.

Flyktingmottagandet har minskat från föregående år och är nu nere på endast 10 anvisningar i år. Verksamheten har därmed kunnat fokusera på ett kvalitativt mottagande med fler träffar och möten med individen för ökad integration i samhället.

Framtiden

Omställningsarbetet till effektiv och nära vård fortsätter och det pågår allt mer regionövergripande arbete där Vård- och omsorgskontorets chefer och strateger på olika sätt inkluderas. Ute i verksamheterna märks förskjutningen ut till kommunal primärvård och det är viktigt att detta kan mötas upp med ett hälsofrämjande och förebyggande förhållningssätt för att på totalen uppnå ett minskat behov av samhällets resurser.

Sedan i våras har det pågått en utredning kring familjerätten i samverkan med Håbo och Enköpings kommuner, i syfte att undersöka möjligheter för ökat samarbete. Även om just detta inte leder till nya vägval är det ett exempel på ett viktigt utforskande för att hitta nya sätt att leverera välfärd på framöver.

Kvalitetsfrågorna är många inom socialnämndens verksamheter, men det finns också många identifierade åtgärder och handlingsplaner som kommer att rulla vidare under nästa år. Internkontrollarbetet inom kontoret utvecklas och framöver behöver ytterligare satsningar göras även inom informationssäkerhetsområdet.

Under 2024 kommer ett stort omställningsarbete inför den nya socialtjänstlagen behöva sättas igång. Omställningen aktualiserar bland annat ett behov av att för socialnämndens verksamheter

utveckla en systemstödd analys på en övergripande nivå. Detta för att kunna möta de kommande förstärkta kraven på en kunskapsbaserad socialtjänst, samt för att kunna vila kommande vägval på stabila analyser av socialtjänstens resultat och utmaningar.

3 Delårsuppföljning av mål, uppdrag och indikatorer

3.1 Ge vård och omsorg med kvalitet (SN)

Inriktningsmål Kommunfullmäktige

Alla som tar del av Knivsta kommuns vård och omsorg har rätt till valfrihet, delaktighet och inflytande. Oavsett var man bor eller vilken välfärd man tar del av ska verksamheten ska hålla god kvalitet. Det

betyder att denna ska beakta livsval och privatliv samt bidra till en meningsfull vardag.

Verksamheter inom vård och omsorg ska vara trygga, trivsamma och präglas av respekt för den enskilde. Detta förutsätter bland annat ett gott bemötande från personalen, som i sin tur ställer krav på kommunen att vara en attraktiv arbetsgivare.

- Skapa kvalitetsförbättringar i äldreomsorgen och LSS.
- Vidareutveckla det förebyggande arbetet kring barn och unga,
- Utveckla hälsofrämjande insatser.
- Stärk samarbetet med civilsamhället.

Måluppfyllelse

Att ge vård och omsorg med kvalitet är socialnämndens huvuduppdrag som allt utvecklingsarbete inriktas mot.

Det är av yttersta vikt för socialnämnden att ge rätt insats i rätt tid till rätt person, samt att i möjligaste mån utforma den enskildes stöd som "hjälp till självhjälp". För barn och unga är Uppsökandegruppen ett exempel på vidareutvecklat förebyggande arbete. En annan hälsofrämjande satsning är ett statsbidragsfinansierat projekt som erbjuder hälsosamtal till äldre.

Samtliga nämndens verksamheter satsar i år på breda fortbildningsinsatser av hela personalgrupper, vilket både skapar kvalitetsförbättringar för invånarna och ökar attraktiviteten som arbetsgivare.

Civilsamhällets resurser utnyttjas allt mer genom ökat antal ideella volontärer som erbjuder samhällsstöd på Socialnämndens träffpunkt Lyckträffen. Det ideella partnerskapet med Röda Korset för "Samhällslotsen" har förlängts och dessutom har ett samarbete mellan Lyckträffen och Svenska kyrkan startat i Alsike. Innan årets slut kommer Lyckträffen också att utforska möjligheter till samarbete med kommunens hembygdsföreningar på landsbygden.

Ett sinnesrum beräknas ha etablerats på daglig verksamhet LSS innan årets slut vilket är en viktig kvalitetshöjning för de multifunktionsnedsatta.

På helheten bedöms socialnämnden komma att nå kommunfullmäktiges mål för innevarande år.

Uppdrag	Tidsperiod	Nivå	Prognos
Aktualisera lokala värdighetsgarantier inom äldreomsorgen	2023-2024	Uppdrag från kommunfullmäktige	●
Utveckla brukarinflytandet/medverkan inom socialtjänstens verksamheter med fokus på lokal representation	2023-2026	Uppdrag från kommunfullmäktige	●
Möjliggör för den idéburna sektorn att fortsätta vara en viktig aktör i Knivsta kommun.	2023-2026	Uppdrag från kommunfullmäktige	●

Aktualisera lokala värdighetsgarantier inom äldreomsorgen

Vid socialnämndens junisammanträde antogs en reviderad version av *Lokala värdighetsgarantier inom socialtjänstens omsorg om äldre*. Nyttjandet av värdighetsgarantierna som ett styrdokument och informationsmaterial har nu återaktualiserats.

Utveckla brukarinflytandet/medverkan inom socialtjänstens verksamheter med fokus på lokal representation

Inom socialpsykiatriområdet finns sedan tidigare ett brukarråd. Under året har brukarmedverkan utvecklats ytterligare genom att en brukarrevision för boendestöd beställts av BRIU. Inom socialpsykiatriområdet har också brukarråd och brukare ingått i fokusråd och enkäter om digitalisering. Resultatet kommer att omhändertas i utvecklingsarbete framåt.

Biståndsenheten arbetar systematiskt med uppföljning av brukares känsla av delaktighet i samband med uppföljningarna av de individuella insatserna.

Enheterna Barn och unga utredning och Barn och Familj kommer under hösten att genomföra en brukarenkät.

Inom socialnämndens boenden hålls i regelbundna brukar- och anhörigträffar.

Möjliggör för den idéburna sektorn att fortsätta vara en viktig aktör i Knivsta kommun.

Socialnämnden har förlängt det idéburna partnerskapet (IOP) med Röda korset för "Samhällslotsen". Inom flyktingmottagandet samarbetar verksamheten med bland annat Lions, Rädda barnen och Majblomman. Enheten för arbetsmarknad och integration sammanträffar även varje månad med övriga i frivillignätverket för samordning och gemensamt kunskapsutbyte. Därutöver ökar antalet ideella volontärer på Lyckträffen.

Indikator	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Önskad riktning	Prognos
Brugarbedömning hemtjänst äldreomsorg (helhetssyn), andel (%) U21468 K: kvinnor M: män	79 K: 83 M: 73		85 K: 85 M: 85	Öka	●
Brugarbedömning särskilt boende äldreomsorg (helhetssyn), andel (%) U23471	83		69	Öka	●
Vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) N31814 K: kvinnor M: män	22 K: 22 M: 21	27 K: 25 M: 29	23 K: 23 M: 23	Bibehålla	◆
Resultat vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet, deltagare som börjat arbeta eller studera, andel (%) U40455 K: kvinnor M: män	74 K: 29 M: 35	51 K: 44 M: 60		Öka	●

Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg (helhetssyn), andel (%)

Den nationella brukarundersökningen genomförs på våren men resultatet kommer på hösten och har vid tid för delårsuppföljningen inte släppts ännu.

Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg (helhetssyn), andel (%)

Den nationella brukarundersökningen genomförs på våren men resultatet kommer på hösten och har vid tid för delårsuppföljningen inte släppts ännu.

Vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%)

Det långvariga bidragstagandet avser primärt ensamhushåll där det finns oklar arbetsförmåga på grund av diffusa medicinska besvär och ingen rätt till annan ersättning. Det finns även en hög andel unga vuxna i denna målgrupp. Målet för 2023 är 25% och resultatet för delåret är 26%. Ökningen är marginell och nya arbetssätt kan komma att påverka utfallet under hösten.

Resultat vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet, deltagare som börjat arbeta eller studera, andel (%)

Det finns inte ännu data för år 2022 i Kolada. Det har i flera års tid pågått ett ständigt arbete med anpassning av arbetsmarknadsåtgärder utefter behov, vilket borgar för ett fortsatt högt värde.

3.1.1 Socialnämndens verksamheter ska möta omvärldsförändringar med ständig utveckling och tillvaratagande av invånarnas egna resurser.

Nämndmål

Omvärldsförändringar innefattar allt som påverkar socialnämndens verksamheter och innebär förändrade förutsättningar, såsom t ex demografiska förändringar, förändrad lagstiftning, samhällsförändringar och skiftande behov hos kommuninvånarna.

Ständig utveckling innefattas allt slags omställningsarbete.

Tillvaratagande av invånarnas egna resurser beskriver att socialnämndens stöd- omsorg- och vårdinsatser ska inriktas på att frigöra och utveckla den enskilde brukarens resurser, att brukarens eget nätverk inkluderas så långt det är möjligt, samt att civilsamhällets resurser nyttjas.

Måluppfyllelse

Socialnämndens verksamheter arbetar medvetet och framgångsrikt utifrån målet på många olika sätt. I och med att en av målindikatorerna, som rör en kostnadseffektiv hemtjänst, inte bedöms kunna nå prognostiserat målet som helhet att nå delvis.

Omvärldsförändringar

Vård- och omsorgskontorets ledningsgrupp och strateger medverkar i skiftande forum inom socialnämndens område, inklusive nätverkande med andra kommuner och organisationer, samt använder analys- och jämförelseverktyget Kolada. På alla sätt eftersträvas att tidigt vara insatt i kommande nationella förändringar och att också ta tillvara på dess möjligheter såsom t ex genom en systematiserad statsbidragshantering, vilket gynnar såväl en klokt riktad utveckling som en effektiviserad ekonomi. Samtliga chefer i kontoret har i uppdrag att inte endast beskriva sitt nuläge utan att även analysera det, för en så kunskapsbaserad verksamhet och verksamhetsutveckling som möjligt.

Ständig utveckling

Den kontinuerliga analysen av de egna verksamheterna är en del av den pågående förändringsresan att göra nytt, göra annorlunda och sluta göra. Detta har i år lett till att den öppna träffpunkten Stegen startat en "sammhällslots" som bedöms effektivisera visst stöd till målgruppen inom socialpsykiatri. Ett annat exempel på hur behovsanalys lett till förändring är att vuxenheten startat en mottagningsfunktion med "en väg in".

Genom inhämtat externt revisionsstöd har hemtjänstens egenregi fått ett antal rekommendationer för att optimera sin verksamhet. Under hösten pågår därför implementering av digital "Optimal planering" och därefter översyn av scheman och möjligheter till en mer övergripande samplanering.

Det ständiga utvecklingsarbetet har under 2023 systematiserats ytterligare. Genom "Vård- och omsorgskontorets digitala baseline" finns en systematik i kommande utredningar och beslut över vilken teknik som skapar tillräckligt värde för att införas. Och genom "Vård- och omsorgskontorets digitala stöd- och utvecklingsstruktur" kommer såväl implementering som uppföljning kvalitetsäkras.

Inom samtliga verksamheter finns uppsatta delmål att under året jobba med ett tillvaratagande av medarbetares kompetens, vilket uppfylls genom bland annat framtagna och genomförda fortbildningsplaner, som inom myndighetsområdet har två övergripande fokus på rättssäkerhet samt arbetsmiljö.

Tillvaratagande av invånarnas egna resurser

Utifrån inriktning att vara en sammanhållen socialtjänst arbetas ständigt för att möta brukarnas behov ur ett helhetsperspektiv och med samlade resurser för bästa effekt och effektivitet. Ett exempel på något som optimerar tillvaratagandet av brukarens egna resurser är ett omtag i projektet med samarbete mellan biståndshandläggare och arbetsterapeut. Patienten får i tidigt skede arbetsterapeutens kunskap för att bygga upp sin färdighet/rörlighet och behålla sin självständighet längre eller återuppbygga den snabbare. Projektet genomförs inom nämndens ordinarie verksamheter, liksom det numera permanentade arbetssättet från ett tidigare projekt om "träning i hemmet". Ett annat nytt, statsbidragsfinansierat, hälsofrämjande projekt är hälsosamtal för äldre. I syfte att motverka ensamhet har Lyckträffen inom det projektet under hösten 15 olika gruppsamtal med möjlighet att reflektera om meningsfulla aktiviteter samt fysisk och psykisk hälsa.

Uppsökandegruppen är ett annat exempel på hälsofrämjande arbete och för en beskrivning av nyttjandet av civilsamhällets resurser hänvisas till beskrivningen av fullmäktiges mål ovan.

Indikator	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Önskad riktning	Prognos
Brukartiden i förhållande till total arbetstid inom hemtjänst i egen regi ska öka	67	63	64	Öka	
Kontinuiteten inom hemtjänsten ska förbättras	15	19	14	Minska	
Andelen återaktualiserade barn och unga ska minska			84 %	Öka	
Antalet volontärer och överenskommelser som involverar civilsamhället ska öka			75	Öka	

Brukartiden i förhållande till total arbetstid inom hemtjänst i egen regi ska öka

Verksamhetens produktivitet ligger alldeles för lågt - och lägre än föregående år. En bidragande orsak kan vara förändrad organisation utifrån satsning på hög kontinuitet i kombination med en tidsplanering som inte är optimal. Sedan augusti pågår ett intensivt arbete med digitalisering och optimering av insatsplaneringen. Detta förväntas ge ett markant resultat mot slutet av året, vilket dock sannolikt inte hinner hjälpa upp årets snittvärde till högre produktivitetsnivå än förra året.

Kontinuiteten inom hemtjänsten ska förbättras

Den årliga nationella kontinuitetsmätningen genomförs under slutet av september. Resultatet har inte inkommit ännu. Hemtjänstens egenregi har satsat på att höja kontinuiteten, trots att Knivsta kommuns resultat även förra året låg över Sveriges snitt och även var bäst i länet. Det pågående arbetet att förhöja produktiviteten (andel arbetad tid som personal är hos brukaren) bedöms dock i viss mån motverka kontinuitetsmättet. Kontinuitetsmättet förväntas därför ligga ungefär på samma nivå som förra året.

Andelen återaktualiserade barn och unga ska minska

Indikatorn är långsiktig och behöver följas över flera år för att möjliggöra en djupare analys. Mätningen avser procent ej återaktualiserade ärenden, så ett högt värde eftersträvas eftersom det, med viss generalisering, bör innebära att socialtjänstens tidigare insatser nått önskat resultat. Mätningen vid delåret var 87 % och alltså högre än föregående års. Verksamheterna arbetar aktivt med att komma in i tidigt skede innan problemen vuxit sig stora, att motivera till att ta emot rätt stöd samt att utforma insatserna utifrån individens behov.

Antalet volontärer och överenskommelser som involverar civilsamhället ska öka

Lyckträffen har ökat antalet volontärer från 74 förra året till 84 vid delår 2023. Det finns en IOP (idéburet offentligt partnerskap) inom socialnämndens verksamheter, vilken förlängdes 2023. Så totalt har personer och överenskommelser inom indikatorn ökat från 75 till 85 för perioden.

3.2 Kommunen ska säkerställa en långsiktig ekonomi i balans (alla nämnder)

Inriktningsmål Kommunfullmäktige

En långsiktig ekonomi i balans innebär att intäkter och kostnader ska gå ihop i takt med att andelen exploateringsintäkter i driftbudgeten över tid fasas ut. Fokus i verksamheten ska vara god kvalitet i kommunens kärnverksamhet, det vill säga skola, vård och omsorg. Verksamheten ska drivas effektivt för att skapa ökat värde per skattekrona för invånarna.

- Öka värdet per skattekrona för invånarna.
- Fokus på kommunens kärnverksamhet det vill säga skola, vård och omsorg.
- Fasa ut beroendet av exploateringsintäkter över tid.

Måluppfyllelse

Socialnämnden prognostiserar ett överskott på fem miljoner för år 2023.

Både nämnd och förvaltning arbetar fortlöpande för att säkerställa att även på lång sikt öka värdet per skattekrona för invånarna.

Detta görs:

- Genom en tydlig ekonomistyrning genom både nämnd och förvaltning som tar tillvara på varje verksamhets kunskap.

Som budgetansvarig i någon av socialnämndens verksamheter inryms inte endast att vara kostnadsmedveten och ha en god kontroll på ekonomin utan även att analysera resultat, behov och möjligheter till effektivisering. Det ingår i chefens ansvar att se socialnämnden som en helhet även om det kan krävas satsning som ger mindre underskott i egen enhet för att på totalen ge en större kostnadseffektivisering. När en sjunkande produktivitet iakttogs på hemtjänsten genomlystes verksamheten och åtgärder är igångsatta.

- Genom att satsa på hemmaplanslösningar.

Ett exempel är rutinen för GÅ-möten (genomgång innan åtgärd) för samtliga ärenden där det kan komma att bli aktuellt med insats i form av placering. Målsättningen att genom samarbete, oftast mellan flera utförarenheter, skapa en anpassad lösning, så att ett externt köp på kan undvikas.

- Genom ett prioriterat kvalitets- och utvecklingsarbete.

Här inryms till exempel systematiska och ändamålsenliga digitaliseringar och den numera etablerade systematiken i Vård- och omsorgskontorets nyttjande av statsbidrag. Genom olika projekt utprovas också nya arbetssätt i en viktig strävan efter att jobba allt mer hälsofrämjande, ge stöd innan problemen vuxit sig stora och kostsamma, samt att uppnå verk samma resultat.

- Genom att vara en god arbetsgivare med adekvat bemanning.

Socialnämnden har flera personalintensiva omsorgsverksamheter, vilket är starkt utmanande ur ett kompetensförsörjningsperspektiv. Hemsjukvården har stora kostnader för inhyrda sjuksköterskor och en hög personalomsättning där man framåt ska testa specialistundersköterska som stabiliserande komplement. I en statsbidragsfinansierad arbetsmiljöinsats får varje medarbetare inom äldreomsorgen under hösten hälsosamtal, träningstillfällen och stöd till ett hälsosamt medarbetarskap.

Uppdrag	Tidsperiod	Nivå	Prognos
Genomför en analys av nettokostnadsavvikelser som ligger till grund för överväganden av åtgärder och kontinuerlig uppföljning.	2023-2026	Uppdrag från kommunfullmäktige	●
Genomför en översyn och vid behov av revidering av befintliga politiskt antagna styrdokument	2023-2024	Uppdrag från kommunfullmäktige	◆
Ta fram en sammanhållen lokalförsörjningsplan för de lokaler som kommunen nyttjar i syfte att optimera resursutnyttjandet	2023-2024	Uppdrag från kommunfullmäktige	●
Arbetet med Heltid som norm fortsätter men ändras från ska till bör för att undvika oönskade inläsnings effekter.	2023	Uppdrag från kommunfullmäktige	●

Genomför en analys av nettokostnadsavvikelser som ligger till grund för överväganden av åtgärder och kontinuerlig uppföljning.

Vård- och omsorgskontorets arbete med Kolada är väl etablerat sedan flera år och innebär att socialnämnden kan inhämta såväl resultat som analys från Kolada avseende ett stort antal jämförelsetal, däribland nettokostnadsavvikelse. Vid socialnämndens återkommande mål- och budgetdialoger vår och höst inhämtar nämnden en omfattande information som skapar möjlighet för nämnden att följa upp trender och effekter på en övergripande nivå.

Genomför en översyn och vid behov av revidering av befintliga politiskt antagna styrdokument

Vård- och omsorgskontoret ingår i den kommunövergripande arbetsgrupp som utgår ifrån fullmäktiges uppdrag när det gäller de centrala och övergripande styrdokumenten. Därutöver finns ett eget uppstartat arbete för styrdokument inom socialnämnden, där Vård- och omsorgskontoret under 2023 påbörjat inventeringen och enligt plan kommer att slutföra arbetet innan uppdragsperiodens slut, d v s innan utgången av år 2024.

Ta fram en sammanhållen lokalförsörjningsplan för de lokaler som kommunen nyttjar i syfte att optimera resursutnyttjandet

Det finns sedan tidigare en sammanhållen lokalförsörjningsplan för samtliga lokaler inom socialnämndens verksamhetsområde. Den var planlagd att ses över vartannat år, vilket innebär nu år 2023. Arbetet har dock fördröjts i avvaktan ny lokalförsörjningschef inom Tillväxtkontoret. Uppdraget från kommunfullmäktige sträcker sig även över år 2024 och kommer att kunna fullföljas inom ramen för 2024.

Arbetet med Heltid som norm fortsätter men ändras från ska till bör för att undvika oönskade inläsningseffekter.

Verksamheterna inom Kommunals avtalsområde följer den förändrade inriktningen som innebär årlig kontroll av huruvida deltidsanställda önskar att gå upp i heltid. Om verksamhetens behov inte är en heltidstjänst stödjer HR cheferna i att undersöka möjligheterna för arbete i motsvarande procent på annan enhet inom kommunen. Om det trots detta inte finns något behov av den utökade tjänstgöringsgraden finns möjlighet för verksamheten att neka utökning till heltid. De medarbetare som sedan tidigare utnyttjat möjligheten till heltid har inte behövt gå ner i tid, vilket gör att effekterna av den förändrade inriktningen eftersläpar. Den förändrade inriktningen bedöms dock på sikt minska socialnämndens ökning av personalkostnaderna utifrån växande verksamhetsvolym. För att ändå i möjligaste mån kunna erbjuda heltidstjänster pågår ett arbete inom Vård- och omsorgskontoret att samplanera scheman i högre utsträckning.

Indikator	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Önskad riktning	Prognos
Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, (%)	18,83%	11,14%	8,37%	Minska	
Nettokostnadsavvikelse individ- och familjeomsorg, (%)	37,95%	37,82%	34,86%	Minska	

I kostnad per brukare räknar Kolada in även externa medel, vilket gör att Vård- och omsorgskontorets systematiska inhämtning av maximalt med statsbidrag försämrar resultatet jämfört med andra kommuner. (Denna effekt finns dock inte inom nettokostnadsavvikelsen.)

Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg

Nettokostnadsavvikelsen inom äldreomsorgen har förbättrats varje år sedan 2019. Kostnad per brukare på särskilt boende ligger i snitt i landet och länet, men kostnad per brukare inom hemtjänsten ökade år 2022 jämfört med andra kommuner. Där sätts nu ett flertal åtgärder in. Om

nettokostnadsavvikelsen inte sänks ytterligare efter år 2023 förväntas den kunna göra det i och med 2024.

Nettokostnadsavvikelse Individ- och familjeomsorg

Nettokostnadsavvikelsen inom individ- och familjeomsorgen har minskat sedan 2019, men från en väldigt hög nivå, och avvikelsen är fortsatt hög. Sett ur ett länsperspektiv och kostnad per invånare ligger Knivsta bättre till, men de senaste årens höga personalkostnader för inhyrning av personal i kombination av eftersläpande effekter av 2018 och 2019 års mycket omfattande placeringar av barn och unga gör att förändringen går långsamt. 2022 års höga inflöde av missbruksärenden i behov av externa vårdvистер har också drivit upp kostnaderna. En successiv sänkning av avvikelsen förväntas både i och med innevarande år och framöver.

4 Ekonomi

4.1 Verksamheternas förutsättningar

Tilldelad ram och effektiviseringsbeting från kommunfullmäktige

Socialnämnden har tilldelats medel för 2023 i den av kommunfullmäktige antagna Mål & budget 2023 (MoB).

De generella förutsättningarna är att den ekonomiska ramen har ökat med 6,5% (20,9 miljoner kronor) jämfört med år 2022, vilket, utöver politiska satsningar och omfördelning p g a finansiell leasing, fördelas enligt följande:

- Indexuppräknings för socialnämndens verksamheter ligger på 3 % eller 9,7 miljoner.
- Volymuppräknings 2,6% eller 8,3 miljoner.
- Medel inom ramen för Lönesatsning 2023 på 0,6 miljoner.

Det riktade statsbidrag äldreomsorgen har sjunkit ca 800 tkr jämfört med föregående år. Årets cirka 4 miljoner kronor har tillförts ramen.

Bokslutsreglering för ersättning till Försäkringskassan (SFB) för statlig personlig assistans kvarstår. och var i 2023 års budget beräknad på 22 personer. Den prognostiserade utfallet visar på en återbetalning av medel till finansförvaltningen på 1,7 miljoner och beräknat antal personer 2023 prognostiseras landa på 17.

SKR:s beräknade kostnadstryck ligger på 6% för 2023, vilket innebär en inbyggd effektivisering motsvarande 9,7 miljoner kronor inom den tilldelade ramen.

Internt effektiviseringsbeting på hemtjänstens egenregi

I den lagda nämndbudgeten ligger ett effektiviseringsbeting på LOV hemtjänst i egen regi motsvarande 5,7 miljoner kronor, vilket dock inom nämndens ram vägs upp i budgeten på beställarsidan. Uppdraget till egenregin har varit att anpassa kostnaderna till beställarens ersättning. Efter första halvårets genomlysning har verksamheten igångsatt stora

förändringsarbeten som dock inte bedöms kunna påverka underskottet innevarande år. Utmaningen har ytterligare försvårats i och med de sjunkande biståndsvolymer.

Omfördelning inom Kommunfullmäktiges budget

Precis som tidigare år har Socialnämnden valt att göra förändringar inom ramen för kommunfullmäktiges budget, främst för en rätt benämning i räkenskapssammandragen. Till exempel gäller det politiska satsningar på "Förebyggande verksamhet" som istället återfinns i blocket Individ- och familjeomsorg, vård och stöd.

Externa projektmedel

Förvaltningen söker aktivt ett flertal statsbidrag. Därtill har flera funnits att rekquirera. Här är ett urval av mottagna eller aviserade medel för 2023. Det finns alltid en osäkerhetsfaktor innan medlen finns att rekquirera eller innan återskotteringar har godkänts, vilket har inneburit en del osäkerheter vid tidigare prognoser och fortsatt kan komma att innebära vissa mindre förändringar under resterande tertiäl.

- 4 miljoner satsning på äldreomsorgen. Används bl a för att behålla sjuksköterskebemanning på tidigare utökad nivå inom hemsjukvården och Estrids gård samt extra biståndshandläggare för att förstärka införandet av tillitsbaserad hemtjänst
- 3,5 miljoner nya projektmedel inom återhämtningsbonusen. Används till punktinsatser med hälso-tema med fokus medarbetare inom äldreomsorgen, samt till schemaomläggning med mera.
- 0,4 miljoner i elstöd
- 0,4 miljoner till Ungdomsmottagning, vilket används för finansiering av deltidsskurator.
- c:a 1,9 miljoner kr från Samordningsförbundet i finansiering av samverkansinsatsen "En väg in, steget vidare". Används till två arbetsmarknads-sekreterare samt del av projektledare.
- c:a 3 miljoner kr God och nära vård, Psykisk hälsa, Suicidprevention. Dessa medel används till tre tjänster inom effektiv och nära vård/suicidprevention/övergripande projektledaransvar och verksamhetsutveckling, fortbildningar och viss samverkan med andra kontor.
- 0,4 miljoner från statsbidraget Motverka ensamhet och förbättrad demensvård inom äldreomsorgen, samt Hälsosamtal. Dessa medel används för bl a finansiering av kulturombud på Estrids gård, samt utbildning, aktiviteter och produkter inom detta område
- 0,4 miljoner Bostad först, vilket finansierar del av tjänster som kartlägger förutsättningar och behov av metoden.

4.2 Delårsbokslut

Socialnämndens resultat per den 31 augusti 2023 visar på ett överskott på 8 miljoner kronor och årsprognosen visar på ett överskott på 5 miljoner kronor.

De flesta verksamheter ligger i linje med årsprognosen. Här nedan förklaras de största avvikelserna mot årsprognosen.

IFO vård och stöd institution/annat boende visar på ett positivt överskott på 1,8 miljoner i delårsbokslutet. Det förklaras av att kostnader på externt köpta platser hos Barn och Unga har

varit relativt låga under årets första 8 månader, dock förväntas kostnader för köpta platser öka något i under resterande månader.

Arbetsmarknadsåtgärder visar budget i balans i delårsbokslutet, vilket beror på att kostnader till feriearbeten nu har betalats ut och inte kommer att belasta resterande delen av året.

Nämndens verksamheter	Nettokostnad delår 2022	KF Budget delår 2023	Tillägg och avdrag, delår 2023	Nettokostnad delår 2023	Budgetavvikelse delår 2023
Nämnd- och styrelseverksamhet	840	951		1 042	-90
Vård och omsorg enligt SoL och HSL					
-Förebyggande verksamhet SoL	1 952	2 341		2 043	299
-LOV - hemtjänst och delegerad HSL	22 290	23 557		22 885	672
-Vård & omsorg i ordinärt boende övrigt	15 518	17 214	29	18 447	-1 233
-Vård & omsorg i särskilt/ annat boende	58 062	66 338	-681	64 450	1 207
Vård och omsorg enligt LSS och SFB					
-Insatser LSS i ordinärt boende	22 233	28 991	-1 112	25 691	2 188
-Insatser LSS i boende med särskild service	30 734	34 657		33 177	1 480
Färdtjänst och riksfärdtjänst	2 688	3 293		3 561	-268
Individ och familjeomsorg					
-Ifo öppenvård och stöd	16 439	19 567		18 477	1 090
-Ifo vård och stöd institution/annat boende	25 044	22 635		20 797	1 838
-Ifo, ekonomisk bistånd	5 227	6 047		5 585	462
Flyktingmottagande	-1 545	0		-283	283
Arbetsmarknadsåtgärder	3 587	3 777	1	3 782	-6
Summerat	203 069	229 368	-1 763	219 654	7 922

4.3 prognos helår och avvikelse

Helårsprognosen för Socialnämnden har förbättrats med 3,2 miljoner sedan senaste prognos och visar på ett prognostiserat överskott på 5 miljoner kronor jämfört med budget 2023. Förändringen beror både på högre intäkter och lägre kostnader för externt köpt vård än tidigare beräknat.

I den tidigare prognosen lyftes ett par större osäkerhetsfaktorer fram. En av dem var ännu inte fastställda statsbidragsintäkter för bidragen Återhämtningsbonusen och Prestationsbaserat bidrag för sjuksköterskebemannning. Under sommaren meddelade Socialstyrelsen sedan beslut för bidragen, vilket har bidragit till överskottet.

Den andra större osäkerhetsfaktorn i förra prognosen var svårprognostiserade volymer. Den målgrupp som haft störst effekt på förändrad prognos är äldreomsorgen. Befolkningsprognosen indikerar årligen en ökning inom äldreomsorgen. Eftersom detta dock för hemtjänsten inte skett i praktiken sedan 2021 har både budget och tidigare prognos vilat på en betydligt mer försiktigt antagen ökning. Efter årets första 8 månader kan nu emellertid konstateras att beviljad hemtjänst till och med minskat med 1,3% jämfört med samma period föregående år.

Inom särskilt boende för äldre följer nya ansökningar och beslut en förväntad ökning, medan de sedan tidigare pågående köpta platserna minskat på totalen jämfört med föregående prognos.

Följande verksamheter prognostiserar mindre avvikelser och beskrivs inte närmare:

- Nämnd- och styrelseverksamhet
- Förebyggande verksamhet SoL
- Vård & omsorg i ordinärt boende övrigt
- Vård & omsorg i särskilt/ annat boende
- Flyktingmottagande

De större avvikelserna beskrivs nedan:

LOV - hemtjänst och delegerad HSL prognostiserar ett överskott på 1 miljon kronor jämfört med budget, vilket är en marginell förbättring jämfört med föregående prognos. Överskottet beror på de lägre volymerna och därmed lägre kostnader för årets 8 månader. Hemtjänstverksamheten i egen regi redovisar dock ett underskott som ökat till 8,2 miljoner kronor, att jämföra med sitt budgeterade effektiviseringsbeting motsvarande 5,7 miljoner kronor. Åtgärder är som tidigare beskrivet igångsatta.

Insatser LSS i ordinärt boende prognostiserar ett överskott på 2,1 miljoner kronor, vilket är en förbättring jämfört med föregående prognos med 0,5 miljoner. Den största delen av överskottet beror på att ansökningar av LSS korttidsvistelse och korttidsstillsyn inte har ökat i samma takt som årsklasserna indikerade vid budgeteringen, vilket ger en effekt på +1,5 miljoner kronor. Resten beror på minskade kostnader för köpta platser på daglig verksamhet, samt en positiv effekt av försäljning av platser till andra kommuner inom egen regi.

Insatser LSS i boende med särskild service visar på ett prognostiserat överskott om 1,5 miljoner kronor, vilket är en förbättring med 0,1 miljoner mot föregående prognos. Antalet brukare i boenden med särskild service har minskat jämfört med 2022.

Färdtjänst och riksfärdtjänst visar på ett prognostiserat underskott på 0,6 miljoner, vilket är en förbättring med 0,15 miljoner mot föregående prognos. Underskottet beror på att kostnader för resandet har ökat mer än budgeterat.

IFO öppenvård och stöd uppvisar prognos med ett överskott på 0,9 miljoner kronor jämfört med budget och 1 miljon bättre än senaste prognos. Avvikelsen beror på tillfällig frånvaro på Råd och stöd samt nytillkommande statsbidrag för satsning på föräldrastöd, vilket i budgeten var inplanerat att finansieras med kommunbidrag. Därtill har volymerna minskat inom kontaktfamilj och kontaktperson.

IFO vård och stöd institution/annat boende prognostiserar budget i balans, vilket är en förbättring mot föregående prognos med 0,7 miljoner kronor.

Årsprognosen för placeringar inom vuxen missbruk har försämrats med 0,3 miljoner från senaste prognos och skiljer sig nu 0,7 miljoner jämfört med budget. Detta innebär att antalet behandlingstillfällen som krävt extern vård, trots lägre än förra året, fortsatt är på högre nivåer än tidigare normalläge innan pandemin.

Inom barn och unga har arbetet med att avsluta och flytta flera placeringar, i kombination med lågt inflöde, lett till lägre kostnader än budgeterat. HVB-placeringar hamnar på ca 0,4 miljoner under den budgeterade nivå runt 8,2 miljoner, vilket är oförändrat jämfört med senaste prognos. Familjehemsplaceringar prognostiseras hamna 0,7 miljoner lägre än budget, vilket är en förbättring med 1,2 miljoner jämfört med föregående prognos. På totalen hamnar kostnaderna för alla slags placeringar av barn och unga på motsvarande nivå som de senaste fem åren, vilket dock fördelar sig på allt dyrare vård dygn för allt färre individer.

Dygnspriset på SIS-institutioner har ökat kraftigt på senare år för både barn och vuxna. När det gäller barn/ LVU har staten delvis subventionerat kommunerna för detta när det under 2022 och 2023. Subventionen kommer att fortsätta år 2024 men därefter tas bort.

IFO ekonomiskt bistånd prognostiserar ett överskott på 0,7 miljoner kronor jämfört med budget, vilket är en försämring på 0,1 miljoner kronor i jämförelse med föregående prognos. En del av den positiva skillnaden gentemot budget kan relateras till arbetsmarknadsåtgärder som lett till att flera klienter nått självförsörjning, tack vare satsningen på introduktionsjobb. I och med små volymer ger även några få individer ett tydligt procentuellt utfall på bistånd.

Arbetsmarknadsåtgärder visar på ett prognostiserat överskott på 0,5 miljoner kronor jämfört med budget, vilket även är 0,5 miljoner bättre än föregående prognos. Anledningen till detta är att motsvarande en årsarbetare från ordinarie verksamhet har flyttats till en ny projekt som heter Tidiga insatser i samverkan med regionen. Inom verksamheten inryms feriejobb. I år har 141 ungdomar fått feriejobb från kommunen, vilket motsvarar plan i budget.

Prognosen för socialnämnden kan komma att ändras i viss mån i både negativ och positiv riktning. Det finns fortsatt **osäkerhetsfaktorer** som kan påverka utfallet. Prognosen inrymmer en bedömning av sannolika placeringar för samtliga målgrupper. Det slutliga resultatet påverkas alltså av ifall dessa placeringar behöver genomföras eller inte.

Nämndens verksamheter (tkr)	Nettokostnad helår 2022	KF Budget helår 2023	Tillägg och avdrag helår 2023	Prognos nettokostnad helår 2023	Prognos budgetavvikelse helår 2023
Nämnd- och styrelseverksamhet	1 332	1 427		1 527	-100
Vård och omsorg enligt SoL och HSL					
-Förebyggande verksamhet SoL	3 604	3 512		3 277	235
-LOV - hemtjänst och delegerad HSL	34 263	35 335		34 433	902
-Vård & omsorg i ordinärt boende övrigt	23 959	25 821	44	26 549	-684
-Vård & omsorg i särskilt/ annat boende	90 570	99 507	-1 022	98 334	151
Vård och omsorg enligt LSS och SFB					
-Insatser LSS i ordinärt boende	34 421	43 486	-1 668	39 705	2 114
-Insatser LSS i boende med särskild service	47 614	51 986		50 495	1 491
Färdtjänst och riksfärdtjänst	4 477	4 940		5 593	-654
Individ och familjeomsorg					
-Ifo öppenvård och stöd	25 812	29 351		28 418	932
-Ifo vård och stöd institution/annat boende	37 574	33 952		34 320	-368
-Ifo, ekonomisk bistånd	7 180	9 070		8 380	690
Flyktingmottagande	-453	0		285	-285
Arbetsmarknadsåtgärder	5 307	5 664	1	5 089	576
Summerat	315 660	344 051	-2 645	336 405	5 000

5 Investeringar

I dagsläget finns det inga inplanerade investeringar för 2023. Satsningar i form av digital utveckling och övriga projekt kräver oftast ingen investering. Dessa satsningar görs för övrigt oftast med externa statliga medel, vilket alltid nyttjas i första hand när det är möjligt.

Investering	KF investeringsram	Tillägg investeringsram	Utgift investering 8 månader	Prognos investeringsutgift	Avvikelse investering
Inventarier	100		0	0	100
Innovation/ digitalisering	1000		0	0	1000
Summering					

6 Volymer och nyckeltal

Område	Nyckeltal	Utfall Helår 2019	Utfall Helår 2020	Utfall Helår 2021	Utfall Helår 2022	Mål Helår 2023	Utfall Delår 2023	Prognos 2023
Hemtjänst	Biståndsbedömd tid	62 579	58 410	56 780	54 308	55 341	32 683	50 000

Område	Nyckeltal	Utfall Helår 2019	Utfall Helår 2020	Utfall Helår 2021	Utfall Helår 2022	Mål Helår 2023	Utfall Delår 2023	Prognos 2023
	Antal brukare totalt	221	215	223	249	245	206	245
Särskilt boende äldre	Antal brukare totalt	112	133	123	145	140	123	145
	Antal brukare köpta platser	15	7	11	7	11	10	11
Insatser enligt LSS	Boende särskild service LSS, antal brukare totalt	36	36	45	47	47	44	45
	Daglig verksamhet LSS, antal brukare totalt	45	46	42	45	47	46	47
	Korttidsvistelse LSS, antal brukare totalt	15	14	10	12	15	15	16
Institutionsvård, stödboende och familjehem	Institutionsvård och stödboende, antal vuxna	21	17	12	23	17	16	20
	Institutionsvård och stödboende vuxna, antal vård dygn	3 315	3 500	2 416	2 506	3 500	1 321	3 000
	Institutionsvård och stödboende, antal barn/unga	42	30	11	7	10	6	8
	Institutionsvård och stödboende barn och unga, antal vård dygn.	10 129	4 963	3 324	2 073	3 000	1 065	2 300
	Familjehem, antal barn/unga	35	37	33	33	25	25	27
	Familjehem barn/unga, antal vård dygn	9 615	8 625	7 662	7 045	8 000	3 611	6 500
Ekonomiskt bistånd	Ekonomiskt bistånd, antal individer	200	175	198	204	180	139	180
	Ekonomiskt bistånd, andel individer med långvarigt ekonomiskt bistånd.	21%	23%	33%	29%	25%	26%	26%

7 Ledningssystem för kvalitet

7.1 Systematiskt förbättringsarbete

Socialnämndens systematiska kvalitetsarbete har ett övergripande syfte att ständigt förbättra och säkerställa kvaliteten inom sina olika verksamhetsområden. Under 2023 har utbildning av medarbetarna prioriterats för att säkerställa nödvändiga kunskaper och verktyg inom rättssäkerhet, stöd och omvårdnad. Avvikelsehantering, utbildning och brukarenkäter är centrala verktyg för att förstå och förbättra verksamhetens kvalitet baserat på faktiska händelser och

direkt feedback från de som erhåller insatserna.

Vård- och omsorgspersonal har erhållit utbildning i bland annat personcentrerad omvårdnad, individens behov i centrum (IBIC), palliativ vård och psykisk hälsa. Ytterligare exempel på utbildningar inom omsorgsverksamheterna är inom basala hygienrutiner, palliativ vård, lyft och förflyttning, kränkande särbehandling, brand- och HLR samt ett flera webbaserade utbildningar. Vård- och omsorgskontoret har fokuserat på breda initiativ för att ge hela personalgrupper de verktyg som behövs inom verksamheterna. Även utbildningssatsningar inom myndighetsutövningens socialpsykiatri, barn- och familj, vuxen och bistånd har genomförts med fokus på rättssäkerhet och arbetsmiljö.

Avvikelse hanteras systematiskt för att identifiera och adressera problem inom verksamheten. Ett exempel från verksamheter är avvikelseråd som hålls månatligen, där avvikelser diskuteras och analyseras för att förstå varför de uppstår och hur de kan förebyggas i framtiden. Målet är att identifiera grundorsakerna till problem och besluta om lämpliga åtgärder för att förhindra framtida avvikelser. Systematisk uppföljning och utvärdering av verksamheten genom egenkontroll används också som ett verktyg för att förbättra verksamhetens kvalitet.

Klienters och brukares åsikter och feedback är centrala för kvalitetsarbetet. På samtliga enheter erbjuds brukarna möjlighet att ge synpunkter, både direkt till ansvarig chef och via en brevlåda. När brukarenkäter genomförs kan brukare uttrycka sin upplevelse av det stöd de får. Ett flertal enheter planerar att uppdatera sina brukarenkäter inom den närmaste framtiden.

7.2 Samverkan

Samverkan är en central del av socialnämndens verksamheter och myndighetsutövning, på såväl strukturell som individuell nivå, för att säkerställa bästa möjliga stöd och service till invånarna.

Inom utförarverksamheterna pågår kontinuerligt samverkan. Det finns t ex regelbundna möten tillsammans med myndighetssidan samt med övriga kommunala utförare. Personal från olika sektioner, som omsorgspersonal, rehab-personal och sjuksköterskor, håller regelbundna teammöten för att gå igenom brukares behov. Detta för att säkerställa en helhetssyn och effektivitet i verksamheten.

Andra exempel på intern samverkan är Estrids gårds ledningsmöten, reflektionstid och avdelningsmöten är några av de strukturerade sätten man samverkar på. Extern samverkan har Estrids gård med Knivsta vårdcentral för uppföljning av läkarmedverkan och gemensamma rutiner samt med Arbetsförmedlingen, Uppsala universitet och gymnasiet för rekrytering och utbildning.

Verksamheten Råd och stöd samverkar med skola, polis, vårdverksamheter, kultur/fritidsverksamhet, bland andra. Denna samverkan omsätts genom deltagande i diverse forum, varav SSPF, SUF, Familjecentralen och projektet Ökad skolnärvaro är några exempel.

Samordningen mellan verksamheterna för socialpsykiatri och stödboende är särskilt nära. Här samordnas personalresurser för att maximera effektiviteten och kontinuiteten för brukarna. Dessa verksamheter har även etablerade samverkansstrukturer med andra aktörer, såsom Region Uppsala och Kriminalvården, främst när det gäller individärenden.

Inom myndighetsområdet sker också en omfattande samverkan. Enheterna för myndighetsutövning har både fasta och flexibla strukturer för samverkan, t ex genom så kallade GÅ-möten och team-möten. Fysisk närvaro och arbetsmiljö är avgörande för hur verksamheterna kan bedriva samverkan, så den nya lokaliseringen i kommunhuset spelar en positiv roll för detta. I biståndsenheten framhävs att samverkan med brukare och närstående är särskilt viktigt, en möjlighet för närstående att beskriva den enskildes behov. Ett utvecklingsområde är att involvera

brukarna för att utveckla handlägningsprocessen, utifrån rättssäkerhet och den enskildes behov av kommunikation och vägledning.

Sammanfattningsvis lägger socialnämndens verksamheter stor vikt vid samverkan, både internt och externt. Detta ger förutsättningar för effektiva insatser, som ges samordnat och i brukares och patienters bästa intresse.

7.3 Riktlinjer och rutiner

Styrdokumentsarbetet inom socialnämndens verksamheter och myndighetsutövning är omfattande och ett viktigt arbete för att säkerställa en enhetlig och rättssäker hantering av ärenden. Alla enheter arbetar utifrån de riktlinjer som finns och det sker regelbundet genomgångar och revideringar av rutiner för att dessa ständigt ska vara aktuella och anpassade efter verksamhetens behov. Detta innebär bland annat att checklistor och rutiner upprättas eller uppdateras, exempelvis inom områden som barn och familj.

Under 2023 pågår en inventering av styrdokumentet, både utifrån ett fullmäktigeuppdrag och för att kunna publicera samtliga styrdokument i en digital miljö för personal och chefer. Detta är ett led i att säkerställa lagstiftningens processer och ge verksamheterna bättre förutsättningar till överblick och tillämpning av styrdokumentet.

Inom myndighetsområdet har särskilt arbete inletts för att säkerställa rättssäker handläggning. Detta omfattar en inventering, revidering och uppdatering av rutiner samt en koppling av dessa till relevanta processer. Kontinuerliga möten mellan olika medarbetare, såsom enhetschefer och verksamhetsutvecklare, säkerställer att detta arbete fortgår smidigt. Dessutom pågår dialoger inom specifika områden där det identifierats ett behov av nya riktlinjer eller revidering av befintliga, exempelvis gällande ekonomiskt bistånd och våld i nära relationer. Arbetsplatsträffar och gruppmöten används som tillfällen att gå igenom och diskutera rutiner som uppdaterats eller skapats under året.

7.4 Synpunkter och klagomål

Inom socialnämndens verksamheter och myndighetsutövning är hanteringen av synpunkter och klagomål ett av de verktyg som följer av Socialstyrelsens föreskrift för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9). En sammanställning av synpunkter och klagomål görs vid årets slut, i kvalitetsberättelsen.

Inkomna synpunkter och klagomål är viktiga för att förbättringsarbetet ska ske utifrån brukare och patienters upplevelse av de insatser och aktiviteter som görs. Inom utförarverksamheterna är det framför allt bemötandefrågor som brukare och närstående ger synpunkter på. Dessa hanteras av enhetschefer som tar upp det med berörd personal och det sker också en genomgång av detta med hela personalen på arbetsplatsträffar. Brukare, närstående och personal är återkommande informerade om rutinerna för detta, både muntligt och skriftligt. För att göra det enklare för den enskilde att lämna feedback finns det blanketter och förslagslådor tillgängliga.

Inom myndighetsområdet hanteras synpunkter och klagomål enligt angiven rutin. Enheterna har dock olika fokusområden och sätt att hantera dessa, i relation till målgruppernas olika behov. Till exempel har det inkommit klagomål om handläggning inom flera enheter, och dessa har hanterats genom direkta dialoger med klienter, brukare, handläggare och i kommunikation med andra enheter, verksamheter och vårdgivare. Bemötande är ett återkommande ämne för synpunkter och klagomål.

Hanteringen av klagomål sker dels utifrån av kommunen fastställda riktlinjer, men också utifrån speciallagstiftningens krav. Ett övergripande arbete på Vård- och omsorgskontoret har därför

påbörjats under 2023, för att underlätta administration och säkerställa processen. Vissa enheter har i samband med detta identifierat förbättringsområden i sitt systematiska arbete kring hur synpunkter och klagomål identifieras, hanteras och följs upp.

7.5 Avvikelser SoL och LSS

Avvikelser är ett annat av de verktyg för förbättringsarbete som anges av Socialstyrelsens föreskrift för systematiskt kvalitetsarbete. Under 2023 har det inom socialnämndens utförarverksamheter fortlöpande identifierat och hanterat avvikelser, bland annat i genomgångar i arbetsgrupper och under arbetsplatsträffar (APT). Ledningen för vård- och omsorgskontoret har betonat vikten av att dokumentera avvikelser, eftersom dessa både på detaljnivå i verksamheten och som verksamhetsdata övergripande bidrar till det fortsatta kvalitetsarbetet. Gemensamma åtgärder utvecklas för att förhindra framtida liknande avvikelser. Under 2023 arbetar därför också sakkunniga funktioner (medicinskt ansvarig sjuksköterska, socialt ansvarig samordnare) med att revidera rutindokument för avvikelshanteringen.

Avvikelser dokumenteras i verksamhetssystemet Viva. Enhetscheferna spelar en central roll i att utreda allvaret i avvikelserna och att bestämma vilka åtgärder som behöver vidtas. De arbetar sedan tillsammans med sitt team för att genomföra nödvändiga förändringar. I vissa fall överlämnas avvikelser till socialt ansvarig samordnare för vidare handläggning och bedömning, särskilt när det kommer till övervägande om avvikelserna ska leda till en Lex Sarah-utredning. Inom myndighetsutövningen har det identifierats avvikelser inom handläggning, dokumentation och utebliven utbetalning av ekonomiskt bistånd. Därmed har åtgärder som juridisk handledning, utbildning och arbete med rutiner vidtagits. Detta arbete med avvikelser kommer att prioriteras framöver, i samarbete med sakkunniga, för en rättssäker hantering. Detta arbete kommer intensifieras mot årets slut och in i 2024.

7.6 Lex Sarah

Lex Sarah innebär att personalen i socialnämndens verksamheter vid upptäckt är skyldiga att rapportera missförhållanden eller risk för missförhållanden. Verksamheterna hanterar också Lex Sarah utifrån den ordinarie avvikelshanteringen, på så sätt att en bedömning görs av avvikelsernas allvarlighetsgrad om de kan vara föremål för en Lex Sarah-utredning. Medarbetare informeras regelbundet om dessa avvikelser samt om Lex Sarahs innebörd. Av alla rapporterade avvikelser under året resulterade 2 i Lex Sarah-utredningar. Båda dessa kom från samma enhet och gällde brister i handläggning, dokumentation, bemötande och kvalitet. Inga av dessa ledde dock till en anmälan till Inspektionen för vård och omsorg (IVO), men relevanta åtgärder har vidtagits för att åtgärda bristerna.

7.7 Tillsyner och granskningar

Under 2023 har Inspektionen för vård och omsorg (IVO) avslutat en tillsyn vid vård- och omsorgsboendet Estrids gård, varvid flera brister påtalades. Verksamheten har lämnat åtgärdsplan och ärendet är nu avslutat hos tillsynsmyndigheten.

Granskningen avsåg ett antal brister. Tillsynsmyndigheten påtalade att personalen som utför medicinska bedömningar inte har tillräcklig medicinsk kompetens. I svar till myndigheten framhöll Estrids gård att de har en rutin för att kontakta tjänstgörande sjuksköterska när detta behövs.

En annan brist handlade om samverkan med den ansvariga vårdcentralen. Som åtgärd på en övergripande nivå har Knivsta tillsammans med andra kommuner i länet initierat en översyn av den regionövergripande överenskommelsen om läkarmedverkan inom äldreomsorgen. På lokal

nivå har den lokala vårdcentralen och Estrids gård överenskommit att öka antalet samverkansmöten från två till fyra per år från vårterminen 2023. Även medicinskt ansvariga och rondande läkare kommer att inkluderas i dessa möten.

Ett annat område som belystes var bristen på tillräckliga svenska språkkunskaper hos vissa individer. För att åtgärda detta har Estrids gård inlett ett samarbete med Utbildningskontoret som nu ger utbildning i vårdsvenska.

Dokumentationens överensstämmelse med gällande regelverk var också en bristpunkt. Behovet av att förbättra verksamhetens dokumentation var identifierat innan IVOs avslutande tillsyn. Åtgärder pågår under detta och nästkommande år i form av framtagna granskningsmallar och uppstartad dokumentationsgrupp med medicinskt ansvariga och legitimerad personal för att kvalitetssäkra och standardisera dokumentationen.

Läkemedelshanteringen kritiserades för att inte vara patientsäker. I sitt svar påpekar Estrids gård att de utför årliga läkemedelsgenomgångar, men erkänner brister i dokumentationens enhetlighet.

Slutligen framfördes kritik kring hur vården i livets slutskede bedrivs. Som svar på detta underströk Estrids gård att de har palliativa ombud inom kommunen. Dessa ombud deltar i träffar med regionens palliativa konsultteam och är ansvariga för att dela med sig av sina kunskaper på sina respektive enheter.